

แนวทางการพัฒนาหลักเกณฑ์การประกอบการขนส่งด้วยรถบรรทุก
ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

นายบัญญัติ กันธา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการด้านโลจิสติกส์ (สหสาขาวิชา)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINE FOR DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR OPERATING
TRUCK TRANSPORT SERVICES UNDER THE LAND TRANSPORT ACT, B.E. 2522 (1979)

Mr. Banyat Kantha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Logistics Management

(Interdisciplinary Program)

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501052

หัวข้อวิทยานิพนธ์   แนวทางการพัฒนาหลักเกณฑ์การประกอบการขนส่งด้วยรถบรรทุก
ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522
โดย   นาย บัญญัติ คันธา
สาขาวิชา   การจัดการด้านโลจิสติกส์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร.กมลชนก สุทธิวาทนฤพุมิ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ดร. จุฬา สุขมานพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

รองอธิการบดี
.....รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธกาล รัชช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.กมลชนก สุทธิวาทนฤพุมิ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม)
(ดร. จุฬา สุขมานพ)

..... กรรมการ
(นายศीलปชัย จารุเกษมรัตน์)

บัญญัติ คันทา : แนวทางการพัฒนาหลักเกณฑ์การประกอบการขนส่งด้วยรถบรรทุกตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522. (GUIDELINE FOR DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR OPERATING TRUCK TRANSPORT SERVICES UNDER THE LAND TRANSPORT ACT, B.E. 2522 (1979)) อ. ที่ปรึกษา : ศ. ดร. กมลชนก สุทธิวาทนฤพุดิ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร. จุฬา สุขมานพ, 220 หน้า.

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาถึงหลักเกณฑ์การอนุญาตประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกสาธารณะตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ที่อาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้าทางถนน เพื่อให้การอนุญาตประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุก ได้รับการพัฒนาและเอื้อผลดีต่อภาคการขนส่งทางถนนซึ่งเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งในระบบโลจิสติกส์ของประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกยังไม่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy) ซึ่งภาคเอกชนสามารถเข้ามาดำเนินการได้อย่างเสรี โดยมีการกำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์การอนุญาตไว้ค่อนข้างมาก แต่ในภาพรวมของการอนุญาตทั่วประเทศเป็นแบบไม่มีการกำหนดจำนวนรถ และในขณะเดียวกันการกำกับดูแลการเข้าสู่กิจการ การควบคุมอัตราค่าบริการ การกำกับดูแลการแข่งขัน การกำกับดูแลการออกจากกิจการ ผู้ประกอบการขนส่งสามารถดำเนินการได้อย่างเสรี การขออนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทางด้วยรถบรรทุก จึงน่าจะหมดความจำเป็นที่จะทำการพิจารณาอนุมัติโดยคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง หรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง

การศึกษาได้เสนอแนะให้ มาตรการระยะสั้นควรมีการปรับปรุงคณะกรรมการ ฯ ให้มีองค์คณะที่เหมาะสมเท่าที่จำเป็น การลดเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ไม่จำเป็น ปรับหลักเกณฑ์การขออนุญาตประกอบการขนส่งส่วนบุคคลให้เข้มงวดขึ้น ส่วนมาตรการระยะยาว แก้ไขกฎหมายให้เปลี่ยนหลักการจากการขออนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบก มาเป็นการอนุญาตจากนายทะเบียนโดยตรง และการสร้างมาตรฐานการกำกับดูแลในเชิงคุณภาพการให้บริการ

สาขาวิชา การจัดการด้านโลจิสติกส์ (สหสาขาวิชา) ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

478 91012 20 : MAJOR LOGISTICS MANAGEMENT

KEY WORD: CRITERIA FOR OPERATING TRUCK, TRANSPORT SERVICES, TRUCK

BANYAT KANTHA : GUIDELINE FOR DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR OPERATING TRUCK TRANSPORT SERVICES UNDER THE LAND TRANSPORT ACT, B.E. 2522 (1979)

THESIS ADVISOR : PROF. KAMONCHANOK SUTHIWARTNARUEPUT Ph.d., THESIS

CO-ADVISOR : CHULA SUKMANOP Ph.d., 220 pp.

This research studied on the criteria regarding the permit and issuance of truck transport license under the Land Transport Act (LTA), B.E. 2522 (1979), especially on the criteria or issues that may hamper road goods transport. The aims of this study are not only to improve the permit and issuance of truck transport licenses but also to support and develop road goods transport which is a major essential in the total logistics supply-chain of Thailand.

The study found that the criteria regarding the permit and issuance of (truck) transport licenses are not concordance with present Thailand economy. Because Thailand economy is a mixed economic system in which a private can get in and operate in the market quite freely. The criteria in permitting and issuance of (truck) transport licenses under LTA, B.E. 2522 are quite complex and restricted, however, at the macro level there are no regulations regarding the optimal numbers of vehicles as well as the numbers of transport operators. At the same times, there are no regulations regarding market entry and exit, freight tariff, operations and competition thus a transport operator can act and operate in the market freely. This implies that the permit and issuance of (truck) transport license may not reasonable any more. In addition, it also implies the consideration by the Central Land Transport Control Board (CLTB) or a sub-committee assigned by the CLTB should be void or cancelled.

This study has proposed as follows. In the short-run:-

1. There should be an adjustment in the sub-committee assigned by the CLTB regarding the permitting and issuance of (truck) transport licenses where the members should be reduced as necessity.
2. Streamlining unnecessary paper works.
3. Strengthening the criteria regarding the permitting and issuance of private transport

In the long-run there should be an amendment in the LTA, B.E.2522. Firstly, the authorization of transport licenses by the CLTB should be delegated to the Registrar. Secondly, the principle of regulations should focus on how to support and promote better level of service to the operators and economy.

Field of Study :..Logistics Management.....Student'Signature:.....

(Interdisciplinary Program)... Advisor'Signature:.....

Academic year :.....2007..... Co-advisor'Signature.....

Banyat Kantha
[Signature]
[Signature]

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดขึ้นได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.กมลชนก สุทธิวาหนฤพุดิ อาจารย์ที่ปรึกษาและ ดร.จุฬา สุขมานพ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณารับเป็นที่ปรึกษาและได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และกำลังใจจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร. พุทธกาล รัชทร ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์พร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณท่านศิลปชัย จารุเกษม รัตนะ เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมให้การสัมภาษณ์และให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณท่านพงษ์ไชย เกษมทวีศักดิ์ และท่านอุดม อุกฤษณ์คุณุฎีและคุณบำเพ็ญ สิงหาพันธ์ ที่กรุณาให้การสัมภาษณ์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณท่านกริธา สังวรกาญจน์ ที่ได้รวบรวมเรียบเรียงองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกอบการขนส่งทางบกไว้และผู้วิจัยได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงในการทำวิทยานิพนธ์ และที่จะขาดมิได้คือขอขอบคุณกรรมการขนส่งทางบกหน่วยงานต้นสังกัดของผู้วิจัย ที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดระเบียบการขนส่งทางถนน สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณภรรยาและลูกที่คอยเป็นกำลังใจให้ตลอดมา

คุณความดีของผลการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแด่คุณพ่อวีรศักดิ์ - คุณแม่ถัดดา คันธา คุณป้าโค ตะนะสอน และ คุณพิพัฒน์ - คุณสมหทัย คันธา พี่ชายพี่สาวที่อุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษาอบรมมาเป็นอย่างดี จนเป็นบันไดให้ชีวิตก้าวมาถึงจุดนี้ได้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุก	
2.1 พัฒนาการการจัดระเบียบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกในประเทศไทย.....	9
2.2 ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจกับการควบคุมและจัดระเบียบการขนส่ง สินค้าด้วยรถบรรทุก.....	12
2.3 หลักการจัดระเบียบการขนส่ง.....	15
2.4 การกำกับดูแลกิจการขนส่งทางถนนของไทย.....	19
2.5 บททั่วไปเกี่ยวกับการประกอบการขนส่ง.....	31
2.6 หลักการสำคัญในการอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทางด้วยรถบรรทุก...32	
2.7 คุณสมบัติของผู้ขอประกอบการขนส่ง.....	33
2.8 ข้อปฏิบัติของผู้ขออนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทางด้วยรถบรรทุก.....	34
2.9 ขั้นตอนและแนวทางการพิจารณาอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทาง ด้วยรถบรรทุก.....	38
2.10 ขั้นตอนและแนวทางการพิจารณาอนุญาตประกอบการขนส่งส่วนบุคคล ด้วยรถบรรทุก.....	45
2.11 ลักษณะและขนาดรถบรรทุกตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522...	47

2.12	การกำกับดูแลการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกในต่างประเทศ.....	51
2.13	รูปแบบและแนวทางกำกับดูแลสมัยใหม่.....	59
บทที่ 3	การวิเคราะห์สภาพการจัดระเบียบการขนส่ง และปัญหาหรืออุปสรรคต่อการ อนุญาตประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกสาธารณะตามพระราชบัญญัติ การขนส่งทางบก พ.ศ. 2522	
3.1	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการอนุญาตประกอบการขนส่งสินค้าด้วย รถบรรทุก.....	64
3.2	วิเคราะห์การใช้เครื่องมือการจัดระเบียบและการกำกับดูแลการขนส่ง สินค้าด้วยรถบรรทุก.....	72
3.3	การเปรียบเทียบการอนุญาตประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุก ระหว่างการประกอบการขนส่งไม่ประจำทางกับการขนส่งส่วนบุคคล.....	95
3.4	รูปแบบการประชุมคณะอนุกรรมการ.....	108
3.5	การเปรียบเทียบการกำกับดูแลการขนส่งของไทยกับต่างประเทศ.....	111
บทที่ 4	การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่มีความรู้ประสบการณ์.....	113
บทที่ 5	บทสรุป	
5.1	บทสรุป	124
5.2	ข้อเสนอแนะ	130
	รายการอ้างอิง	138
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การขนส่งทางบก พ.ศ. 2522.....	141
	ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์.....	215
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	220

สารบัญญัตราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศจำแนกตามรูปแบบการขนส่ง.....	2
ตารางที่ 1.2 จำนวนรถที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522.....	4
ตารางที่ 1.3 ใบอนุญาตประกอบการขนส่งจำแนกตามประเภทการขนส่ง.....	5
ตารางที่ 2.1 ตารางเปรียบเทียบเงื่อนไขของใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทางกับการ ขนส่งส่วนบุคคล.....	21
ตารางที่ 2.2 ประเภทของใบอนุญาตผู้ขับขี่ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522.....	28
ตารางที่ 3.1 จำนวนรถบรรทุกทุกประเภทการขนส่งไม่ประจำทางกับการขนส่งส่วนบุคคล.....	65
ตารางที่ 3.2 จำนวนใบอนุญาตประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุก.....	66
ตารางที่ 3.3 การจดทะเบียนรถกฎหมายว่าด้วยขนส่งทางบกกับกฎหมายว่าด้วยรถยนต์.....	70
ตารางที่ 3.4 เปรียบเทียบหลักฐานตามกฎหมายกระทรวงที่ต้องใช้ในการขออนุญาตประกอบการ ขนส่งไม่ประจำทาง การขนส่งส่วนบุคคล.....	95
ตารางที่ 3.5 เปรียบเทียบหลักฐานเพิ่มเติมจากกฎกระทรวงที่ต้องใช้ในการขออนุญาต ประกอบการขนส่งไม่ประจำทาง การขนส่งส่วนบุคคล.....	95
ตารางที่ 3.6 แสดงบัญชีอัตราภาษีตามมาตรา 85.....	99
ตารางที่ 3.7 เปรียบเทียบการกำกับดูแลมาตรฐานบริการขนส่ง.....	111
ตารางที่ 5.1 สรุปประเด็นการพิจารณาอนุมัติเงื่อนไขในใบอนุญาตตาม 32.....	127
ตารางที่ 5.2 ตารางเปรียบเทียบของค้คณะอนุกรรมการฯ ของส่วนกลางในปัจจุบัน กับข้อเสนอ.....	131
ตารางที่ 5.3 ตารางเปรียบเทียบของค้คณะอนุกรรมการฯ ของส่วนภูมิภาคในปัจจุบัน กับข้อเสนอ.....	132

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

2.1 แสดงระบบเศรษฐกิจใหญ่ๆที่มีอยู่ในโลก.....13

3.1 การนำรถบรรทุกประเภทส่วนบุคคลมาใช้รับจ้างโดยฝ่าฝืนกฎหมายกันอย่างเปิดเผย.....67

3.2 การนำรถบรรทุกตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์มาใช้รับจ้าง.....70

3.3 - 3.4 รถบรรทุกขนาดก้ำกึ่งในการจดทะเบียนระหว่างพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 กับพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522..... 71

3.5 - 3.6 การพ่นตัวเลขน้ำหนักรถ น้ำหนักบรรทุก และน้ำหนักรวมไว้ที่ข้างตัวรถ 79

3.7 ขั้นตอนการอนุมัติเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่งส่วนบุคคล.....100

3.8 ขั้นตอนตามกฎหมายในการอนุมัติเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่ง ไม่ประจำทางของคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง.....102

3.9 ขั้นตอนการอนุมัติเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทางของ คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง ตั้งแต่แรกจนถึงปี 2531.....103

3.10 แสดงขั้นตอนการอนุมัติเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทาง ของคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง ตั้งแต่ปี 2531- 2542 105

3.11 ขั้นตอนการอนุมัติเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทาง ด้วยรถบรรทุก ตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน.....108